

Asiakasmaksu

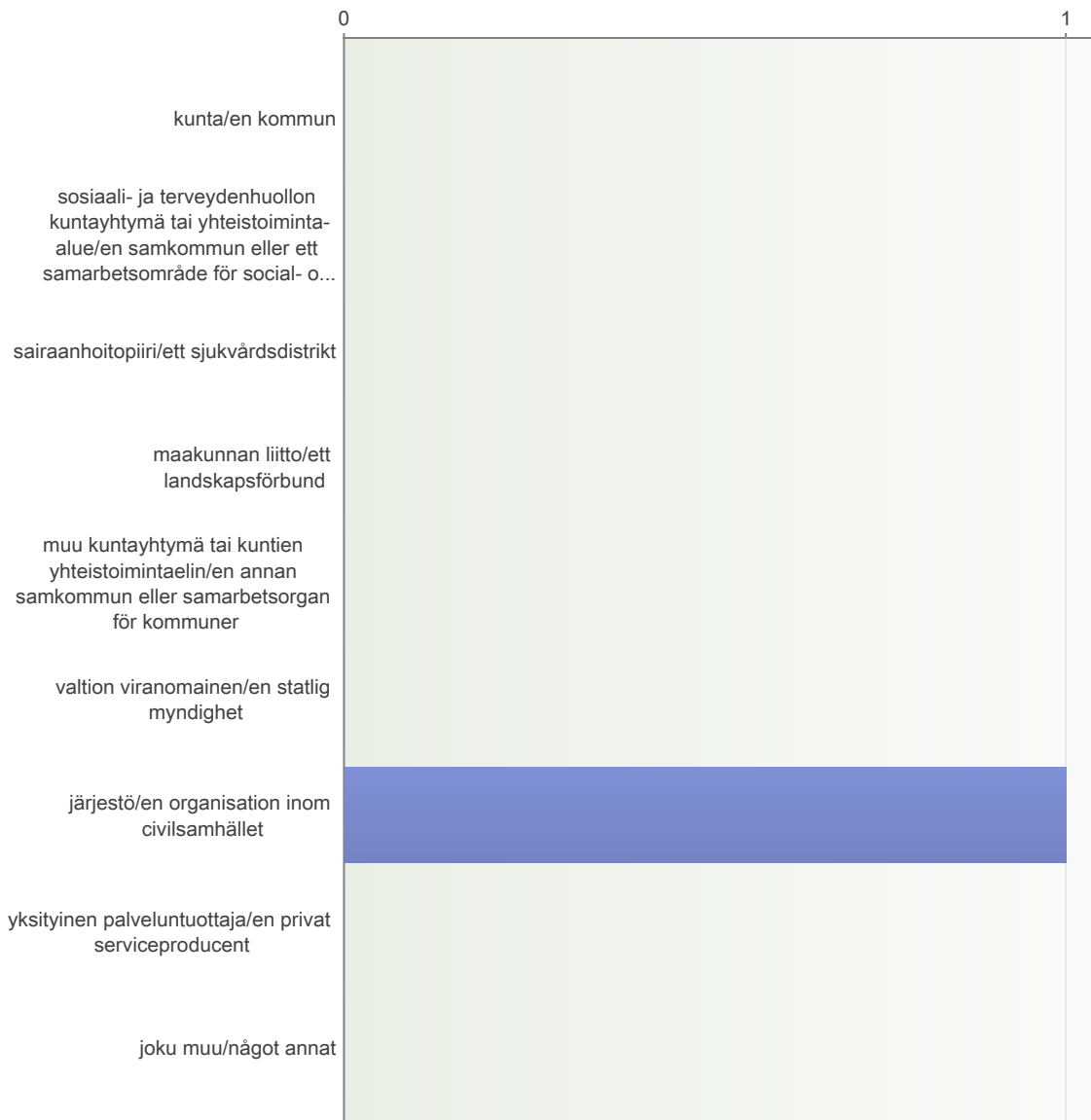
1. Vastaajan taustatiedot/bakgrundsuppgifter

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi/Officiellt namn på den aktör som svarar	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi/Namn på den person som antecknat svaret	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot/Namn på den person som antecknat svaret	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä/Datum som begäran om remissyttrande behandlades i organet	Toimielimen nimi/Organets namn
Autismi- ja Aspergerliitto ry	Sari Valjakka	tarja.parviainen@autismiliitto.fi	10.9.2018	Liittohallitus

2. Onko vastaaja/Är den svarande

Vastaajien määrä: 1

3. Yleiset kysymykset hallituksen esitysluonnoksesta. Kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse vastata, jos lausunnonantajalla ei ole asiasta lausuttavaa. Allmänna frågor om utkastet till regeringsproposition. Alla frågor behöver inte besvaras, om remissinstansen inte har något att säga om frågan.

Vastaajien määrä: 1

- Autismi- ja Aspergerliitto ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksesta annettavaksi hallituksen esitykseksi. Lausuntonne on valmisteltu yhteistyössä Kehitysvammaisten tukiliiton, Kehitysvammaliiton, FDUV:n ja Aspa-säätiön kanssa.

Autismi- ja Aspergerliitto ry on vuonna 1997 perustettu kansalaisjärjestö, jonka tehtävänä on kaikenikäisten autismikirjon ihmisten ja heidän omaistensa hyvän elämän edistäminen. Liitto ajaa jäsentensä etuja, jotta autismikirjon henkilöiden mahdollisuudet osallistua yhteiskuntaan yhdenvertaisina toimijoina muiden kanssa voisivat toteutua. Suomessa arvioidaan olevan vähintään 55 000 autismikirjon henkilöä.

Asiakasmaksuehdotus sisältää monia muutoksia, joista osalla on myönteisiä vaikutuksia asiakkaiden tilanteeseen. Vammaisten henkilöiden osalta ehdotuksessa on kuitenkin vielä paljon korjattavaa. Lähes kaikki kehitysvammaiset ja valtaosa muistakin autismikirjon henkilöistä on hyvin vähävaraisia, toimeentulotuen, takuueläkkeen tai eläkettä saavan hoitotuen varassa eläviä ihmisiä. Myös perheiden taloudellista tilannetta heikentää se, jos perheessä on yksi tai useampi vammaisen lapsi. Asiakasmaksulakiuudistuksella ei tulisi entisestään heikentää näiden haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden tilannetta, vaan pikemminkin päinvastoin. Suomi on sitoutunut noudattamaan YK:n vammaissopimusta, joka edellyttää valtiolta aktiivisia toimia, jotta vammaisille henkilöiden oikeus riittävään elintasoon toteutuu ja he voivat elää ja toimia yhdenvertaisina yhteiskunnan jäseninä.

Asiakasmaksulakiehdotuksessa viitataan useammassa kohdassa tulevaan vammaispalvelulakiin. Lakiehdotuksen kommentointia haittaa merkittävästi, että emme tiedä uuden vammaispalvelulain tämän hetkistä sisältöä. Edellinen julkaistu luonnosversio kyseisestä valmisteltavana olevasta laista on keväältä 2017.

Autismi- ja Aspergerliiton mielestä asiakasmaksulakiehdotuksen jatkovalmistelussa tulee huomioida erityisesti seuraavaa:

- Vamman vuoksi välttämättömien palvelujen tulee säilyä maksuttomina. Myös siinä tapauksessa, jos vamman vuoksi välttämättömiä palveluja järjestetään sosiaalihuoltolain perusteella, niiden tulee olla maksuttomia. Myös lievemmin vammaisille henkilöille vamman vuoksi välttämättömien palvelujen tulee olla maksuttomia sekä kodissa että kodin ulkopuolella. Tämä tulee todeta selkeästi sekä tässä asiakasmaksulaissa että uudistettavassa vammaispalvelulaissa ja ohjeistaa riittävästi toimeenpanossa.
- Työn/palvelujen osuutta ei saa sisällyttää ateriamaksuihin eikä muihinkaan vammaisuuden perusteella järjestettäviin erityispalveluihin. Ylläpidon määritelmää ja sitä koskevia pykälä ja niiden perusteluja tulee muuttaa siten, että ne estävät maksun perimisen työn/palvelun osuudesta
- Vähimmäiskäyttövarasta tulee säätää myös vammaispalvelulain perusteella järjestettävissä asumisen palveluissa. Nykyisessä ehdotuksessa vähimmäiskäyttövarat ovat liian pienet. Minimikäyttövaran tulee olla suurempi kuin viimesijaiseksi ja tilapäiseksi tarkoitettussa toimeentulotuessa (250 €/kk:ssa).
- Lakiesityksessä ehdotettu vanhempien elatusvastuu on täysin kohtuuton tilanteissa, joissa vammaisen lapsi joutuu asumaan muualla kuin oman perheen kanssa. Vammaisten lasten perheet ajettaisiin tässä helposti suureen taloudelliseen ahdinkoon heidän jouduttuaan vaikeaan tilanteeseen, jossa on taivuttava - yleensä puutteellisten vammais- ja muiden palveluiden vuoksi - lapsen siirtymiseen asumaan kodin ulkopuolelle. Perheen yhteydet vammaiseen lapseen säilyvät yleensä hyvin tiiviinä ja vanhemmat huolehtivat monista vammaisen lapsen kuluista muuton jälkeenkin. Pääsääntönä tulisi jatkossakin olla vain lapsen omien tulojen huomioiminen asumiskustannusten kattamiseksi.

4. 1 §. Lain tarkoitus/1 §. Lagens syfte

Vastaajien määrä: 1

- Autismi- ja Aspergerliitto katsoo, että lain tarkoitus on oikeansisältöinen.

5. 2 §. Soveltamisala/2 §. Tillämpningsområde

Ei vastauksia.

1 luku. Yleiset säännökset/1 kap. Allmänna bestämmelser

6. 3 §. Määritelmät/3 §. Definitioner

Vastaajien määrä: 1

- Autismi- ja Aspergerliitto pitää hyvänä sitä, että edustajan käsite on määritelty laajasti, jolloin omainen tai läheinen voi muutenkin kuin edunvalvojan roolissa tai valtakirjan saatuaan auttaa ja tukea esimerkiksi kehitysvammaista asiakasta asiakasmaksuihin liittyvissä asioissa.

Asumiseen liittyviä määritelmiä on aiheellista täsmentää ainakin perusteluissa siltä osin, viitataan mainituilla termeillä myös vammaispalvelulain mukaisesti järjestettyihin asumispalveluihin vai ainoastaan sosiaalihuoltolain mukaisesti järjestettyihin palveluihin. Sama koskee laitoshoidon ja -palveluita, ainakin siinä tilanteessa, jos uuden vammaispalvelulain mukaan näitä olisi sen alla edelleen mahdollista järjestää.

Autismi- ja Aspergerliiton mielestä pykälän 23 kohdan ylläpitoon liittyvä tulkinta heikentää vammaisten henkilöiden elinoloja perusteettomasti ja YK:n vammaissopimuksen vastaisesti. Ko. tulkinta tulisi johtamaan erityisesti vammaispalvelulain palveluasumisen turvin elävien vammaisten henkilöiden kohtuuttoman suureen maksurasitukseen. YK:n vammaissopimuksen artiklan 28 mukaan sopimuspuolten tulee varmistaa vammaisten henkilöiden oikeus riittävään omaan ja perheidensä elintasoon sekä muun ohessa elinolojen jatkuvaan parantamiseen. YK:n vammaissopimus on meillä lainvoimaisena voimassa oleva, Suomea sitova ja velvoittava sopimus, jonka tulee olla ohjenuorana myös vammaispalvelujen maksuista säädettäessä.

Ylläpidon määritelmää (siltä osin kuin siinä puhutaan siivouksesta ja palveluista) kuin sen perusteluista tulee muuttaa olemaan linjassa sen esityksen perusteluissa useassa kohdissa mainitun periaatteen kanssa, että vammasta johtuvat erityispalvelut säilyisivät jatkossakin maksuttomina.

Lakiesityksessä tulisi linjata, että vammaispalvelulain palveluasumisessa voidaan periä kaikki ne maksut, jotka aiheutuvat tavallisesta asumisesta (vuokra, tavanomaiset sähkö- ja vesimaksut, siivous- ja pyykinpesuaineet ja -tarvikkeet, hygieniatarvikkeet ym. – siltä osin kuin asiakas ei valitse hankkia näitä aineita tai tarvikkeita itse). Maksuttomina erityispalveluina tulee kuitenkin pitää kaikkia niitä palveluita ja tukitoimia, jotka edistävät vammaisen henkilön selviytymistä arjessa, eli käytännössä toisen henkilön vammaiselle henkilölle tämän vamman johdosta antamaa apua ja tukea. Tällöin esimerkiksi ruoan valmistamisen, esille laittamisen tai kuljettamisen eikä myöskään esimerkiksi siivouksen tai pyykinpesu työn osuutta ei voida sisällyttää vammaiselta henkilöltä perittäviin asiakasmaksuihin, vaan pelkästään ruoan raaka-ainekustannukset voidaan periä.

7. 4 §. Palvelusta perittävä maksu/4 §. Avgift för tjänster

Ei vastauksia.

8. 5 §. Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen/5 §. Avgift som sänks eller inte tas ut

Vastaajien määrä: 1

- Autismi- ja Aspergerliiton mielestä maksun alentamista ja perimättä jättämistä koskeva ehdotettu sääntely on pääosin asiakaslähtöistä ja hyvin kannatettavaa. Maakunnan velvoite oma-aloitteisesti alentaa asiakasmaksua tai jättää asiakasmaksu perimättä otetaan huomioon pykälätasolla, ja asiakkaan oikeussuojaan on kiinnitetty huomiota kirjaamalla maakunnan veloitteeksi antaa maksun huojentamisesta kirjallinen muutoksenhakukelpoinen päätös. Epäselväksi kuitenkin jää, miten pystytään arvioimaan ja laskemaan, vaarantaako maksu asiakkaan tai perheen toimeentulon edellytykset. Tätä kohtaa tulisi laissa ja sen perusteluissa selkiyttää, jotta maakunnille ei jäisi liikaa tulkinnanvaraa.

Käytännössä maakunnan on kiinnitettävä huomioita asiakkaan ja hänen perheensä yksilölliseen tilanteeseen selvitä asiakasmaksuista. Tämä edellyttää maakunnan varhaista ennakointia ilman, että minimivelvoitteeksi koetaan jatkossa maksukaton täyttymisen odottaminen ja vasta siitä asiakkaalle tehtävä kirjallinen informaatio.

9. 6 §. Maksun periminen/6 §. Uttag av avgift

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisten henkilöiden palveluista tulisi aina käydä ilmi maksun perusteet. Tähän on kiinnitettävä huomiota pykälän perusteluteksteissä.

10. 7 §. Päätös tulosidonnaisesta maksusta/7 §. Beslut om inkomstbunden avgift

Ei vastauksia.

11. 8 §. Maksuttomat sosiaalipalvelut/8 §. Avgiftsfria socialtjänster

Vastaajien määrä: 1

- Autismi- ja Aspergerliitto haluaa korostaa, että lain lähtökohtana tulee vammaisten henkilöiden palveluiden osalta olla sen perusteluissakin todettu vamman vuoksi tarvittavien erityispalveluiden eli toisen henkilön antaman avun ja tuen maksuttomuus. Tämän pykälän 3 ja 4 kohdissa viitataan valmisteilla olevaan vammaispalvelulakiin, jonka viimeisin julkistettu luonnosversio on keväältä 2017, jolloin ehdotuksesta oli lausuntokierros. Koska meillä ei ole tietoa vammaispalvelulakiluonnoksen sisällöstä, on mahdotonta lausua, kuinka vammaispalvelujen maksuttomuus on jatkossa toteutumassa.

Vammasta johtuvien palveluiden maksuttomuuden periaatteen mukaisesti maksuttomien sosiaalipalveluiden listaan tässä pykälässä tulee lisätä myös sosiaalihuoltolain perusteella vammasta (sen aiheuttamasta toimintarajoitteesta) johtuen järjestettävät palvelut. Tällä hetkellä esimerkiksi kehitysvammaisen lapsen perheen lapsen vammasta johtuen välttämättä tarvitseman kotipalvelun, kuten lastenhoito- tai siivousavun, tulisi olla perheelle maksutonta, eikä tämän muuttaminen ole perusteltua, koska silloin maksettaisiin vamman vuoksi välttämättä tarvittavasta palvelusta (toisen henkilön avusta ja tuesta).

12. 9 §. Maksuttomat terveystalvet/9 §. Avgiftsfria hälsotjänster

Vastaajien määrä: 1

- Autismi- ja Aspergerliitto pitää erittäin hyvänä ehdotusta mielenterveyden avopalvelujen ja avohoitoon sisältyvien terapioiden maksuttomuudesta.

Pidämme tärkeänä, että apuvälineiden, niiden sovituksen, huollon tai uusimisen maksuttomuuteen ei tule muutoksia nykytilaan verrattuna. Tämä on selvyuden vuoksi aiheellista lisätä pykälään 4.

Autismi- ja Aspergerliitto ehdottaa, ettei sote-keskuksen avosairaanhoidon lääkärin ja sairaanhoitajan käynneistä eikä etäpalveluista peritä lainkaan maksua. Näiden palvelujen maksuttomuus turvaisi paljon palveluja tarvitsevien, kuten vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden, taloudelliset mahdollisuudet käyttää tarvitsemiaan avosairaanhoidon palveluja. Vammaiset ihmiset ovat tulevaisuudessa siirtymässä perustason terveystalvetujen piiriin, joten heidän terveystalvetujen saatavuuden varmistaminen on tärkeää myös yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Asiaksmaksuihin liittyy paljon hallinnollista työtä ja hallinnolliset kulut ovat suuret tuottoihin nähden. Helsingin kaupunki luopui terveystalvetuksen asiaksmaksuista vuonna 2013.

Vaikka tavoite lasten kaikkien terveydenhuoltopalveluiden maksuttomuudesta (kohta 8) on lähtökohtaisesti hyvä ja kannatettava, niin siihen nähden, että monien palveluita paljon käyttävien asiakasryhmien (esimerkiksi vammaisten henkilöiden) maksurasitus on ehdotuksen myötä selkeästi kasvamassa, pidämme kaikille lapsille maksutonta terveydenhuoltoa liian kalliina keinona edistää ehdotuksen taustalla olevia tavoitteita. Kun koko asiaksmaksulakiehdotuksen osalta tavoitellaan sen perusteluiden mukaan kustannusneutraalisuutta suhteessa nykyiseen tilanteeseen, tämä iso panostus lasten maksuttomiin terveystalvetuihin olisi tällaisin reunaehdoin valitettavasti väkisin käytännössä pois ennen muuta paljon sote-palveluita käyttäviltä asiakasryhmiltä, jotka – kuten vammaiset henkilöt – ovat yleensä jo muutenkin heikommassa asemassa, myös taloudellisesti.

Heikommin toimeentulevien perheiden lasten terveydenhuollon maksuttomuus olisikin parempi järjestää jollain toisella tavalla, esimerkiksi säätämällä ehdoton ja selkeä velvollisuus tarvittaessa poistaa tai alentaa myös tasasuuruksia terveydenhuollon maksuja silloin, kun kyseessä ovat vähävaraisten perheiden lasten talvet (vrt. pykälä 5).

Yhdenvertaisuuden näkökulmasta olisi välttämätöntä, että myös vammaistalvetlain mukaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa terveydenhuoltopalvelut tulee saada maksutta. Käytännössä uuden vammaistalvetlain mukaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen sisältö on usein aivan samanlainen kuin esimerkiksi vanhusväestölle sosiaalihuoltolain perusteella annettavan tehostetun palveluasumisen. Näissä talvetuissa asuvat vammaiset henkilöt ovat yleensä läpi elämänsä vähävaraisia, eläen takuueläkkeen ja eläkettä saavan hoitotuen varassa, eli käytännössä köyhyysrajan alapuolella.

Pykälän 14 kohtaan ehdotettu säännös lääkärintodistusten ja -lausuntojen maksuttomuudessa on lähtökohdiltaan oikeansuuntainen, mutta positiivisena erityiskohteluna vammaisten henkilöiden osalta tulisi mielestämme säätää myös maksuton lääkärintodistus Kelan vammaistalvetuuden hakemista varten. Vammaistalvetuki on osa syyperusteista sosiaaliturvaa ja YK:n vammaistalvetuuden sopimuksen artikla 28 c) kohta edellyttää köyhyydessä eläville vammaistalvetuille henkilöille riittävää taloudellista tukea vammaistalvetuudesta aiheutuviin kuluihin.

Niissä tilanteissa, joissa henkilö tarvitsee juuri vammansa vuoksi jotain erityistä, kuten esimerkiksi narkoosissa toteutettava hammashoito, se tulisi saada maksutta. Muuten voi käydä helposti niin, että hampaat jäävät hoitamatta, tai muu tärkeä terveystalvetu saamatta, mistä on helposti monenlaisia kielteisiä seurauksia esimerkiksi vakavampien terveystalvetu ongelmien muodossa.

13. 10 §. Maksukatto/10 §. Avgiftstak

Vastaajien määrä: 1

- Autismi- ja Aspergerliiton mielestä on perusteltua säilyttää maksukatto tasasuuruissa maksuissa. Erityisesti pitkäaikaissairaiden kohdalla maksukatto tasaa terveydenhuoltomenojen maksurasitusta vuosittain, mikä edistää heidän taloudellista ja sosiaalista yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa. Myös suun terveydenhuollon ja fysioterapiakäyntien lisäksi muiden terapiakäyntimaksujen sekä etäpalveluiden sisällyttäminen maksukattoon on kannatettavaa. Maksukatton kertymisessä tulee ottaa huomioon myös sosiaalipalveluihin sisältyviä maksuja. Maksukattoon tulee sisällyttää esimerkiksi omaishoitajan vapaan aikaisesta sijaishoidosta perityt maksut mahdollisesti myös yksityisissä paikoissa.

On erittäin tärkeää panostaa tietojärjestelmien kehittämisessä nyt vahvasti siihen, että juokseva 12 kuukauden maksukattojärjestelmä tulee mahdollisimman pian mahdolliseksi, jolloin se tulee viivytyksettä muuttaa lakiin.

Suomessa on eri maksukattoja, jotka ovat kansainvälisesti vertaillen korkeita. Autismi- ja Aspergerliitto ehdottaa, että selvitetään mahdollisimman pian mahdollisuus yhdistää maksukatot siten, että kokonaiskatto alenee.

14. 11 §. Maksukattoa kerryttävät palvelut/11 §. De tjänster som räknas in i avgiftstaket

Ei vastauksia.

2 luku. Maksuttomat palvelut/2 kap. Avgiftsfria tjänster

15. 12 §. Maksujen seuranta/12 §. Uppföljning av avgifter

Vastaajien määrä: 1

- Pykäläehdotus on hyvin kannatettava.

16. 13 §. Sosiaali- ja terveyskeskuksen avosairaanhoito/13 §. Öppensjukvård vid social- och hälsocentral

Vastaajien määrä: 1

- Autismi- ja Aspergerliitto vastustaa sitä, että sote-keskuksen avosairaanhoidosta voisi lakiesityksen mukaan periä maksun jokaiselta käyntikerralta niin lääkärin kuin sairaanhoitajan vastaanotolla. Sen sijaan esitämme lakiin kirjattavaksi, ettei sote-keskuksen avosairaanhoidon lääkärin ja sairaanhoitajan käynneistä eikä etäpalveluista peritä lainkaan maksua (vrt. 9 §).

Sote-keskusmaksujen periminen avosairaanhoidosta jokaiselta terveydenhuollon ammattilaisen käyntikerralta moninkertaistaisi paljon sairastavien maksut. Pitkäaikaissairaat ja vammaiset henkilöt ovat usein pienituloisia, ja heidän taloudellinen tilanteensa heikkenisi tällöin entisestään. Maksujen korottaminen voisi estää heitä hakeutumasta avosairaanhoidon palveluihin, jolloin lasku erikoissairaanhoidosta olisi yhteiskunnalla suurempi. Terveydenhuollon maksut ovat pysyvästi vammaisille ja paljon sairastaville nykytilanteessakin kohtuuttoman suuria. Tämä on johtanut näiden ihmisten kohdalla helposti tilanteeseen, jossa viimesijaiseksi tarkoitettu toimeentulotuki on muodostunut jatkuvaluonteiseksi kompensoimaan vammasta aiheutuvia piiloon jääviä välillisiä kustannuksia. Lisäksi Kelan vammaisetuslakia muutettiin siten, että perusvammainen ei saa enää pelkästään vammasta aiheutuneiden kustannusten perusteella.

Vastustamme myös etäpalvelujen hinnoittelua samalla tavalla muiden käyntimaksujen kanssa. Etäpalvelujen rinnalla tulisi aina olla muitakin vaihtoehtoja eikä niillä tule korvata henkilökohtaista palvelua.

17. 14 §. Sairaalan poliklinikkakäynti/14 §. Besök på sjukhuspoliklinik

Ei vastauksia.

18. 15 §. Avosairaanhoitoon ja poliklinikkakäyntiin liittyvät tutkimukset/15 §. Undersökningar inom öppen sjukvård och vid poliklinikbesök

Ei vastauksia.

3 luku. Maksukatto/3 kap. Avgiftstak

19. 16 §. Päiväkirurginen toimenpide/16 §. Dagkirurgiskt ingrepp

Ei vastauksia.

20. 17 §. Suun terveydenhuolto/17 §. Mun- och tandvård

Vastaajien määrä: 1

- Monien kehitysvammaisten ja esimerkiksi autismin kirjon henkilöiden hampaita voidaan hoitaa vain nukutettuna. Tämä narkoosihammashoito on yleensä ollut kehitysvammalain ja nykyisen asiakasmaksulain 4 §:n 2 kohdan perusteella asiakkaille maksutonta. Vammasta johtuvien palveluiden maksuttomuuden periaatteen mukaisesti ehdotetussa laissa tulee Autismi- ja Aspergerliiton mielestä nimenomaisesti säätää suun terveydenhuollon toimenpiteiden yhteydessä tarvittava anestesia maksuttomaksi asiakkaalle silloin, kun tarve sille johtuu asiakkaan vammasta. Sen sijaan niistä suunhoidollisista toimenpiteistä, joiden suorittamista varten anestesiaa tarvitaan, vammaiselta asiakkaalta voidaan normaalisuuseriaatteen mukaisesti periä samat maksut kuin muiltakin asiakkailta.

Jos esimerkiksi autisikirjon tai kehitysvammaiset ihmiset joutuvat jatkossa maksamaan suun terveydenhuollon toimenpiteistä perittävien maksujen lisäksi erikseen niiden suorittamiseksi tarvittavasta anestesiasta, hammashoito tulee tälle keskimäärin hyvin vähävaraiselle (yleensä koko aikuiselämänsä ns. köyhyysrajan alapuolella elävälle) väestöryhmälle huomattavasti aiempaa kalliimmaksi, vaarantaen käytännössä näiden ihmisten kohtuullisen toimeentulon, erityisesti kun suun terveydenhuollon maksuja ei ole velvollisuutta ehdotetun lain 5 §:n mukaisesti huojentaa. Jos tällaista sääntelyä ei jostain syystä pidettäisi mahdollisena, niin vähintään tulee säätää velvollisuudesta tarvittaessa alentaa tai poistaa myös nämä maksut silloin ja siltä osin, kuin ne aiheutuvat asiakkaan vammasta.

Autismi- ja Aspergerliiton mielestä ehdotetun lain 17 §:n 4 momenttia pitää korjata, koska hampaiden hoidon laitteen vahingoittuessa ilmeinen huolimattomuus ei voi olla itsenäinen korvauseruste ja johtaa järjestelmälähtöiseen arviointiin ilman asiakkaalle suunnattuja oikeussuojakeinoja. Siten käyttöohjeiden vastaisen käsittelyn jälkeen tai sana pitää korvata ja –sanalla. Lain perusteluissa tulee huomioida alaikäisen ja täysi-ikäisen asiakkaan vammaisuus, joka voi olla vaikuttimena hampaiden hoidon laitteen vahingoittumiseen eri tavoin. Ehdotettuun säännökseen tulee lisätä se, ettei kuluja voida periä asiakkaalta tai hänen vanhemmiltaan, jos sitä on esimerkiksi asiakkaan kehitysvamman tai autisikirjon vuoksi pidettävänä kohtuuttomana. Perusteluissa on sitten hyvä todeta, että kaikilla aikuisilla henkilöilläkään ei vammasta tai sairaudesta johtuen ole aina ymmärrystä oman toiminnan seurauksista, eikä heidän tällöin pidä joutua vastuuseen näistä kustannuksista.

21. 18 §. Erikoissairaanhoidon hoitotoimenpiteet suunhoidon yksikössä/18 §. Vårdåtgärder inom den specialiserade sjukvården vid mun- och tandvårdsenheter

Ei vastauksia.

22. 19 §. Terapia/19 §. Terapi

Ei vastauksia.

23. 20 §. Sarjassa annettava hoito/20 §. Vård i serie

Ei vastauksia.

4 luku. Tasasuuruiset maksut/4 kap. Jämnstora avgifter

24. 21 §. Tilapäinen kotipalvelu/21 §. Tillfällig hemservice

Ei vastauksia.

25. 22 §. Tilapäinen kotisairaanhoido/22 §. Tillfällig hemsjukvård

Ei vastauksia.

26. 23 §. Tilapäinen kotisairaalahoido/23 §. Tillfällig hemsjukhusvård

Ei vastauksia.

27. 24 §. Lyhytaikainen perhehoito/24 §. Kortvarig familjevård

Ei vastauksia.

28. 25 §. Lyhytaikainen asumispalvelu/25 §. Kortvarig boendeservice

Ei vastauksia.

29. 26 §. Lyhytaikainen laitoshoido tai –palvelu/26 §. Kortvarig sluten vård eller kortvarig service på en institution

Ei vastauksia.

30. 27 §. Osavuorokausihoito/27 §. Vård under en del av dygnet

Ei vastauksia.

31. 28 §. Asiakkaan siirtyminen palvelujen välillä/28 §. Förflyttning av kunden mellan tjänster

Ei vastauksia.

32. 29 §. Lääkinnällinen kuntoutus/29 §. Medicinsk rehabilitering

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotuksen perusteella vaikuttaa epäselvältä, olisiko alle 18-vuotiaan laitoksessa annettava lääkinällinen kuntoutus maksutonta terveydenhuoltoa. Tämä on syytä vähintään perusteluissa täsmentää. Vaikka Autismi- ja Aspergerliitto suhtautuu varauksella maksuttomuuden laajentamiseen yleisesti kaikkiin lasten terveyspalveluihin, niin kannatamme alle 18-vuotiaiden lääkinällisen kuntoutuksen maksuttomuutta, koska nämä palvelut kohdistuvat erityisen haavoittuvassa asemassa oleviin lapsiin.

33. 30 §. Omaistaan tai läheistään hoitavan henkilön vapaan aikaiset palvelut/30 §. Tjänster när personer som vårdar en anhörig eller närstående är lediga

Vastaajien määrä: 1

- Autismi- ja Aspergerliitto katsoo, että lyhytaikaisen huolenpidon maksut tulee riippumatta palvelun järjestämistavasta ja siitä, minkä lain perusteella (esimerkiksi omaishoidon tuesta annetun lain, vammaispalvelulain tai sosiaalihuoltolain) sitä järjestetään, periä vain täysiltä vuorokausilta sekä viimeiseltä täyden vuorokauden ylittävältä alkavalta vuorokaudelta, kuten nykyisin omaishoidon tukeen liittyvistä vapaista. Mikäli maksut peritään tulo- ja lähtövuorokaudelta ja kaikilta vuorokausilta siinä välillä, maksut saattavat useinkin estää palvelun käytön.

Erityisesti tulo- ja lähtövuorokausilta perittävä maksu on kohtuuton juuri silloin, jos henkilö pääsee lyhytaikaiseen huolenpitoon vasta illalla ja lähtö on aamulla. Silloin ei palveluntuottajan tarvitse laittaa aterioitakaan tulo- ja lähtöpäivinä.

Palvelun käyttäjät pystyvät hyvin harvoin itse määrittelemään tulo- ja lähtöajankohtia, vaan palveluntuottajat ilmoittavat ne asiakkaille. Esimerkiksi sunnuntait ovat kalliita päiviä palveluntuottajille. Siksi asiakkaita ei haluta pitää koko päivää.

Siksi näissäkin maksuissa pitäisi noudattaa sitä periaatetta, että vain käytetystä palvelusta ts. toteutuneista tunteista maksetaan.

34. 31 §. Ensihoitopalvelu/31 §. Prehospital akutsjukvård

Ei vastauksia.

35. 32 §. Lääkärintodistus ja -lausunto/32 §. Läkarityg och läkarutlåtande

Ei vastauksia.

36. 33 §. Käyttämättä ja peruuttamatta jätetty palvelu/33 §. Oanvända eller icke-avbokade tjänster

Vastaajien määrä: 1

- Autismi- ja Aspergerliiton mielestä sakkomaksua ei tule periä käyttämättä tai peruuttamatta jätetystä palvelusta, kun palvelun käyttämättä jääminen johtuu selkeästi asiakkaan vammasta. Perusteluihin tulee kirjata esimerkkinä muusta vastaavasta hyvästä syystä myös henkilön vammasta, kuten kehitysvammasta, autismikirjon häiriöstä, muista kognition tai neuropsykiatrisista haasteista taikka fyysisen vamman pahenemisvaiheesta, johtuvat syyt.

37. 34 §. Maksun periminen maksukyvyyn mukaan/34 §. Uttag av avgift enligt betalningsförmågan

Ei vastauksia.

38. 35 §. Kotona annettava palvelu/35 §. Service i hemmet

Ei vastauksia.

39. 36 §. Kotona annettavasta palvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot/36 §. De inkomster som avgiften för service i hemmet utgår från

Ei vastauksia.

40. 37 §. Pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen ja pitkäaikainen laitoshoido/37 §. Långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig sluten vård

Vastaajien määrä: 1

- Autismi- ja Aspergerliitto vaatii, että myös vammaisten henkilöiden vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen, perhehoidon ja laitoshoidon (jos sitä on uuden vammaispalvelulain mukaisesti vielä mahdollista järjestää) osalta tulee ehdottomasti säätää vähimmäiskäyttövarasta, sillä nykytilanteessa näissä palveluissa asuvilla vammaisilla henkilöillä on huomattavan usein vaikeuksia tulla kohtuudella toimeen heille vuokran ja muusta ylläpidosta perittävän asiakasmaksun jälkeen käytettäväksi jäävillä tuloilla.

Lähes kaikki kehitysvammaiset ja valtaosa muistakin autismikirjon henkilöistä on hyvin vähävaraisia, toimeentulotuen, takuueläkkeen tai eläkettä saavan hoitotuen varassa eläviä ihmisiä, ja tämä vähävaraisuus on yleensä elämänmittaista. Ehdotuksen perusteluissa (s. 84) katsotaan, ettei vähimmäiskäyttövarasääntelylle vammaisten henkilöiden palveluiden osalta olisi tarvetta, mutta käytännössä tilanne on kyllä hyvin toisenlainen. Palveluasunnon vuokra voi olla jopa korkeampi kuin vammaisen henkilön saama takuueläke, ja myös ylläpitomaksut ovat usein huomattavia. Esimerkiksi kehitysvammaisten erityishuollon ateriamaksut jopa yli kaksinkertaistuivat, kun KHO muutama vuosi sitten linjasi normaalisuusperiaatteen vastaisesti, että ne voivat yleensä sisältää myös aterioiden valmistus-, säilytys-, kuljetus- ym. kustannuksia.

Palveluasumista tarvitsevat vammaiset henkilöt eivät vammattomien ihmisten tavoin käytännössä voi valita, missä he asuvat ja esimerkiksi minkä suuruista vuokraa he ovat kykeneviä ja valmiita maksamaan, vaan heidän on pakko ottaa vastaan asunto (monesti markkinahintoihin nähden suhteettoman korkea vuokra vastaan) sieltä, missä he saavat välttämättä tarvitsemansa palvelut. Monet palveluntuottajat ikävä kyllä hyödyntävät tätä perimällä huomattavan korkeita vuokria, mihin olisi myös todella tärkeää puuttua erillisellä lailla (esimerkiksi näiden asuntojen maksimivuokria koskevalla sääntelyllä), jos asian korjaamista asiakasmaksulain säätämisen yhteydessä ei pidettäisi mahdollisena.

Lisäksi tosiasiaa jo nyt – ja asiakasmaksulakiehdotuksen perusteella on pelättävissä, että vielä useammin tulevaisuudessa – vammaisilta henkilöiltä perittäviin ylläpitomaksuihin sisällytetään myös vammasta johtuvan toisen henkilön työn eli palvelun osuutta: esimerkiksi ruoan valmistuskustannuksia ja jatkossa mahdollisesti myös muun muassa siivous- ja pyykinpesupalvelun kustannuksia, vaikei voitane pitää tavanomaisena –

ainakaan takuueläkeläisten tuloluokassa – että vammaton henkilö ostaisi kaikki päivittäiset ateriansa toisen henkilön valmistamina ja palkkasi toisen henkilön tekemään kaiken siivous- ja/tai pyykinpesutyön kodissaan.

Ehdotetut vähimmäiskäyttövarat ovat lisäksi määrittäneen näkemyksemme mukaan liian alhaisia. Toimeentulotuen perusosa vähennettynä ruokamenoilla on tällä hetkellä noin 250 euroa, ja koska toimeentulotuessa on kyse väliaikaisesta viimesijaisesta toimeentulon turvasta (kun taas esimerkiksi vammainen henkilö usein elää koko aikuiselämänsä asumispalveluiden piirissä), niin mielestämme on perusteltua katsoa, että useiden kuntien jo käytännössä soveltama 250 euroa kuussa olisi ehdoton minimi vähimmäiskäyttövaraksi avohuollon palveluissa, mutta käytännössä pitkäaikaisesti kohtuullisiin tarpeisiin riittääkseen käyttövaraminimin tulisi olla mieluummin ainakin 300 euroa. Joka tapauksessa tilanne tulee aina arvioida yksilöllisesti, ja tarvittaessa viranomaisen tulee omasta aloitteestaan alentaa tai poistaa asiakasmaksuja varmistaakseen sen, että asiakkaan toimeentulo ei vaarannu ja asiakkaan osallisuus ja itsemääräämisoikeus voivat YK:n vammaissopimuksen edellyttämällä tavalla toteutua.

41. 38 §. Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot/38 §. De inkomster som avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg eller långvarig sluten vård utgår från

Ei vastauksia.

42. 39 §. Pitkäaikainen perhehoito/39 §. Långvarig familjevård

Vastaajien määrä: 1

- On hyvä, että ehdotetussa pykälässä todetaan selkeästi se, että perhehoidosta ei voitaisi periä sen mukaisia maksuja silloin, kun perhehoito on järjestetty vammaispalvelulain perusteella. Tällä hetkellä kehitysvammalain mukaisesta perhehoidosta pitäisi periä sosiaali- ja terveysministeriöstä saadun näkemyksen mukaan ylläpitomaksua, mutta käytännössä moni kunta tai kuntayhtymä perii siitä laitoshoidon maksua.

Toisaalta myös perhehoidon osalta näemme ison riskin siitä, että lievemmin kehitysvammaisia perhehoidossa asuvia henkilöitä kohdeltaisiin muihin vammansa vuoksi välttämättä palvelua tarvitseviin verrattuna epäyhtenäisesti ja merkittävästi epäedullisemmin myöntämällä jatkossa heille tätäkin palvelua sosiaalihoitolain mukaisena ja siten kalliimmilla maksuilla. Myös vamman vuoksi tarvittavan perhehoidon – kuten muidenkin vamman vuoksi välttämättä tarvittavien palveluiden – tulee olla kaikille vamman vuoksi välttämättä palveluita tarvitseville henkilöille yhdenvertaisesti normaalisuuseriaatteen mukaisesti maksutonta lukuun ottamatta asiakkaan asumisesta ja elämisestä vammasta riippumatta aiheutuvia tavanomaisia kustannuksia eli ylläpitoa, joten sovellettavan lakiehdotuksen pykälän tulee tässäkin tapauksessa olla 46 §.

Suhteessa aikuisten perhehoitoon, lapsen kodin ulkopuolella asumisesta ehdotuksen mukaan perittävissä olevat maksut ovat kohtuuttoman suuria.

43. 40 §. Laskennallinen metsätulo/40 §. Kalkylerad inkomst av skog

Ei vastauksia.

44. 41 §. Tuloista tehtävät vähennykset/41 §. Avdrag från inkomsterna

Ei vastauksia.

45. 42 §. Tuloista tehtävät vähennykset tehostetun palveluasumisen maksua määrättäessä/42 §.

Avdrag från inkomsterna vid fastställande av avgift för serviceboende med heldygnsomsorg

Ei vastauksia.

46. 43 §. Maksun määrääminen/43 §. Fastställande av avgift

Ei vastauksia.

5 luku. Maksukyvyn mukaan määräytyvät maksut/5 kap. Avgifter som fastställs enligt betalningsförmågan

47. 44 §. Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut/44 §. Stödtjänster och boendeservicerelaterade tjänster

Vastaajien määrä: 1

- Autismi- ja Aspergerliitto haluaa korostaa, että lähtökohtana tulee aina olla, myös lievemmin vammaisten henkilöiden kohdalla, vamman vuoksi välttämättömien palveluiden, kuten toisen henkilön antaman avun ja tuen, maksuttomuus sekä kodissa että kodin ulkopuolella. Vaikka vamma olisi diagnosoitu lieväksi, niin se voi kuitenkin aiheuttaa välttämättömän tarpeen toisen ihmisen avulle ja tuelle. YK:n vammaisyleissopimus korostaa vammaisten ihmisten oikeutta täysimääräiseen osallistumiseen ja osallisuuteen yhteiskunnassa, jota tulee tukea mm. riittäväillä palveluilla ja tukitoimilla. Näin ollen osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävien palvelujen maksullisuus olisi ristiriidassa YK:n vammaissoleimuksen kanssa, varsinkin kun kyse on lähes aina hyvin vähävaraisista, takuueläkkeen ja eläkettä saavan hoitotuen varassa elävistä ihmisistä.

Tämän lakiehdotuksen kommentointia vammaisten ihmisten näkökulmasta vaikeuttaa merkittävästi se, että meillä ei ole ajantasaista tietoa uuden vammaispalvelulain sisällöstä. Vammaislakien uudistamisprosessin aikana on esimerkiksi vällytely mahdollisuutta lievemmin vammaisten (esimerkiksi lievästi kehitysvammaisten) henkilöiden asumisen tuen palveluiden järjestämisestä jatkossa sosiaalihoitolain nojalla. Jos vastoin vamman vuoksi välttämättömien palveluiden maksuttomuuden periaatetta esimerkiksi lievemmin kehitysvammaisia ihmisiä olisi uuden vammaispalvelulain tultua voimaan sosiaalihoitolain mukaisten palveluiden piirissä niin, että heiltä perittäisiin sosiaalihoitolain mukaisista palveluista ehdotetun lain mukaan perittävässä olevia, toisen henkilön työn eli palvelun osuutta sisältäviä asiakasmaksuja, tilanne olisi Autismi- ja Aspergerliiton mielestä erittäin ongelmallinen ja näiden ihmisten kannalta täysin kohtuuton.

48. 45 §. Avopalveluun tai -hoitoon liittyvä ylläpito/45 §. Uppehålle i samband med sociala insatser eller öppen vård

Ei vastauksia.

49. 46 §. Vammaisuuden perusteella järjestettäviin erityispalveluihin liittyvä ylläpito/46 §. Uppehålle i samband med särskild service med anledning av funktionshinder

Vastaajien määrä: 1

- Autismi- ja Aspergerliitto ei hyväksy työn osuuden jyvittämistä ylläpitomaksuna vammaisuuden perusteella järjestettäviin erityispalveluihin. Tämä tulisi lisäämään nimenomaan vammaispalveluiden palveluasumisen asiakasmaksuja, mikä käy ilmi myös lakiesityksen vaikutuskohdasta. Ylläpitomaksuun esitetyt aineet, tarvikkeet ja tuki nähdäksemme eivät ole normaaleja elinkustannuksia tässä yhteydessä. Vammaispalveluihin kuuluvan normaalisuusperiaatteen ja tavoitteen mukaisesti vammaisuuteen liittyvästä erityispalveluista ei voida periä maksua. Kyse on vammasta johtuvasta syystä tarvittavasta palvelun osuudesta ja siitä aiheutuvasta lisäkustannuksesta.

Myös vammaisten henkilöiden keskinäisen yhdenvertaisuuden kannalta palvelun osuuden sisällyttäminen ateriamaksuun on hyvin ongelmallista. Ne vammaiset henkilöt, joiden asuminen toteutetaan henkilökohtaisen avun avulla tain muuten laadukkaiden yksilöllisten palvelujen avulla, ovat paremmassa asemassa, koska he saavat itse valita, mitä syövät missä ja koska syövät. He voivat näin itse päättää ruokansa hinnan. He pääsevät myös itse laittamaan oman ruokansa, kuten haluavat. Sen sijaan ryhmämuotoisessa asumisessa asuvat usein muutenkin heikommassa asemassa olevat vammaiset henkilöt (esimerkiksi kehitysvammaiset henkilöt, joiden tarvitsemaa asumisen tukea ei käytännössä koskaan järjestetä henkilökohtaisella avulla) joutuvat yleensä maksamaan myös tästä toisen henkilön työstä eli palvelusta osana ateriamaksujaan. Heitä valitettavasti hyvin harvoin autetaan asumisyksikön henkilökunnan toimesta omien aterioidensa valmistamisessa, jolloin henkilökunnan työstä ei perittäisi maksua. Mahdollisuus periä aterioihin liittyvä työn ja palvelun osuus osana ateriamaksuja kannustaa palveluntuottajia ostamaan ateriat yksikön ulkopuolelta.

Lakiesityksessä vedotaan oikeuskäytäntöön, joka ei ole vakiintunut ja on ajalta ennen YK:n vammaissopimuksen ratifiointia 10.6.2018 ja tilannetta täytyy nyt arvioida uudessa valossa. Ylläpitomaksua on siis suhteellisen vakiintuneesti katsottu voitavan periä vain niistä asumisen ja elämisen kustannuksista, joita syntyy henkilön vammasta riippumatta, ja muu tulkinta olisikin sen vastaista, että vammasta johtuvien palveluiden on tarkoitus olla maksuttomia.

Paitsi ateriamaksuihin ei vastaavaa työn/palvelun osuutta saa sisällyttää mihinkään muihin asiakkaalta perittäviin maksuihin.

Lakiesityksen vammaisia henkilöitä koskevassa vaikutusarvioinnissa haetaan asiakasmaksutuottoja vammaisilta henkilöiltä arviolta 4 miljoonaa euroa. Yhtenä keskeisenä asiakasmaksutuottoja kasvattavana tekijänä mainitaan juuri tämä asiakasmaksulakimuutos, jonka mukaan ”vammaisilta henkilöiltä perittävistä ateriapalvelumaksuista ei tarvitsisi erottaa aterioiden valmistamiseen liittyvää palvelun osuutta eli aterioiden valmistamisesta, esillepanosta ja kuljetuksesta aiheutuvia kustannuksia.” Mielestämme myös jatkossa palveluntuottajan tai maakunnan tulee eritellä nämä kustannukset. Lakiesityksessä vedottu vaikeus ei voi olla ihmisoikeusperusteinen syy jättää näitä kustannuksia erittelemättä. Kustannusten eritteleminen on aiemminkin ollut asumispalveluiden osalta varsin hyvin ja helposti mahdollista. Jo valmiiksi hyvin vähävaraisilta ihmisiltä ei pidä periä osana asiakasmaksuja näitä kustannuksia sen vuoksi, että sillä hiukan helpotettaisiin palveluiden järjestäjän hallinnollista taakkaa.

Autismi- ja Aspergerliitto katsoo, että tämän pykälän osalta on lisäksi huomioitava se, että vammaisen henkilö pääsee hyvin harvoin vaikuttamaan siihen, missä hän asuu, koska vaihtoehtoja ei ole tarjolla. Hän on myös sidottu palveluntuottajan määrittelemään usein markkinahintoja kalliimpaan vuokraan. Ryhmämuotoinen

asuminen tulee näin paljon tavanomaista asumista kalliimmaksi. Tämä on mielestämme suuri epäkohta, johon on syytä puuttua. Ehdotuksessa puhutaan asumisesta perittävästä kohtuullisesta maksusta, eli vuokrasopimuksen mukaisesta vuokrasta tai lyhytaikaisten asumispalveluiden maksusta. Vuokran ja muun asumisesta perittävän maksun kohtuullisuuden kriteereitä tulee avata laissa tai vähintään sen perusteluissa niin, ettei asunnon kuntoon, sijaintiin jne. nähden kohtuuttoman suuria vuokria tai muita asumisen maksuja ole enää mahdollista periä.

50. 47 §. Lastensuojelu/47 §. Barnskydd

Ei vastauksia.

51. 48 §. Vammaisen lapsen asuminen muualla kuin oman perheen kanssa/48 §. Boende för barn med funktionsnedsättning någon annanstans än med den egna familjen

Vastaajien määrä: 1

- Autismi- ja Aspergerliitto näkee erittäin suuria ongelmia maksuesityksessä, joka liittyy vammaisen lapsen asumiseen muualla kuin oman perheen kanssa. Esitetty vanhempien elatusvastuu jopa yli 1850 euroa kuukaudessa on täysin kohtuuton ja suhteettoman suuri ajatellen normaallilapsen elatusta. Esimerkiksi 2-lapsisessa perheessä pitäisi olla lasten elatukseen käytettävissä tämän laskelman mukaan yli 3700 euroa. Vammaisten lasten perheet ajettaisiin helposti myös suureen taloudelliseen ahdinkoon heidän jouduttuaan vaikeaan tilanteeseen, jossa on taivuttava - yleensä puutteellisten vammais- ja muiden palveluiden vuoksi - lapsen siirtymiseen asumaan kodin ulkopuolelle.

Tällä hetkellä vain osa kunnista perii vammaisen lapsen kodin ulkopuolella asumisesta maksuja. Tämä tarkoittaisi monelle perheelle huomattavaa nousua maksuihin. Kyseessä on kuitenkin hyvin poikkeuksellinen ja aina perheelle tuskallinen tilanne. Siksi vaadimme, että lakiehdotusta muutetaan tämän pykälän osalta niin, että perheiden maksut säilyvät nykykäytännön mukaisesti kohtuullisena. Pääsääntönä tulisi jatkossakin olla vain lapsen omien tulojen huomioiminen asumiskustannusten kattamiseksi.

Tilanne ei ole verrattavissa lastensuojelutilanteisiin, joissa käytännössä harvoin vanhemmat maksavat lapsensa elatuksesta ja toisaalta myös huoltajuus katkeaa. Silloin, kun on kyse vammaispalvelulain perusteella kodin ulkopuolelle muuttavasta lapsesta, huoltajuus säilyy vanhemmilla ja yhteydet pysyvät yleensä hyvinkin tiiviinä. Lapsi viettää usein viikonloput ja lomat vanhempien luona, jolloin häntä varten tarvitsee edelleen olla sopivat ja toimivat tilat kotona. Vanhemmat maksavat myös lapsen vaatteet, lääkkeet ja muut tavanomaiset menot. Samalla perhe menettää omaishoidon tuen ja lapsilisän. Sitä ennen hyvin yleisesti jompikumpi vanhemmista on joutunut luopumaan työstään, joten perheen taloudellinen tilanne on heikompi kuin se muuten olisi. Vanhemmille aiheutuu myös matkakuluja siitä, kun he käyvät lastaan katsomassa tai hakemassa häntä kotilomille. Suurin vanhemmilta säästyvä kuluerä ovat lapsen ateriat, jotka sitten tulevat huomattavasti kalliimmaksi, kun lapsi asuu kodin ulkopuolella.

Ylimääräisten maksujen periminen vanhemmilta ei ole oikein. On kohtuutonta edellyttää, että lapsi ikään kuin maksaisi vuokraa, kun hän joutuu muuttamaan pois lapsuudenkodistaan vammansa tai sairautensa vuoksi. Vanhempien elatusvelvollisuus täyttyy edellä mainitsemistamme kulueristä joka tapauksessa.

Pykäläehdotuksessa nykyisessä muodossaan tulee lisäksi se käsitys, että maakunta voisi vanhemmilta perittävän mahdollisesti hyvinkin suuren asiakasmaksun lisäksi periä lapsen kodin ulkopuolisesta asumisesta itselleen lapsen saamat tuet (esimerkiksi lapsilisän ja vammaistuen), hänelle jätettävää käyttövaraa lukuun ottamatta. Yhdistettynä huomattavasti nykyisestä nouseviin vanhemmilta lapsen kodin ulkopuolisesta asumisesta perittäviin asiakasmaksuihin tämä olisi hyvin kohtuutonta.

52. 49 §. Kuljetuspalvelut/49 §. Färdtjänst

Ei vastauksia.

53. 50 §. Yksityislääkärin läheteellä tehtävät laboratorio- ja kuvantamistutkimukset/50 §.

Laboratorieundersökningar och bilddiagnostik som utförs efter remiss från privatläkare

Ei vastauksia.

54. 51 §. Palvelun keskeytys/51 §. Avbrott i tjänsten

Vastaajien määrä: 1

- Lakiin tai perusteluihin tulisi selvytyden vuoksi kirjata se, ettei tämä pykälä sovellu vammaispalvelulain mukaisesti järjestettäviin pykälässä mainittuihin palveluihin liittyviin keskeytyksiin. Vammaispalveluiden osalta asiakas maksaa lain 46 §:n perusteella vain sellaisista palveluista ja asioista, joita hän tosiasiallisesti käyttää. Ylläpitomaksun periminen ennalta ilmoitetun poissaolon ajalta olisi ristiriidassa mainitun pykälän perusteluiden kanssa. Myöskään sosiaalihuoltolain mukaisissa tässä pykälässä tarkoitetuissa palveluissa ei yleensä ole kohtuullista, jos asiakas maksaa palveluista ajalta, jonka osalta hän on hyvissä ajoin etukäteen ilmoittanut poissaolosta.

55. 52 §. Vahingoittunut, hävinnyt tai palauttamatta jätetty apuväline/52 §. Ett skadat, försvunnet eller icke-återlämnat hjälpmedel

Vastaajien määrä: 1

- Autismi- ja Aspergerliiton mielestä asiakkaan oikeussuojasta ei ole tässä pykälässä huolehdittu riittävästi. Säännöksestä puuttuu esimerkiksi asiakkaan oikeus tulla kuulluksi. Lakipykälää tulee korjata siten, että asiakkaan ilmeinen huolimattomuus ei ole itsenäinen oikeusperusta vierittää kustannuksia asiakkaan maksettavaksi. Pykälään tulee lisätä ja-sana seuraavasti: ”apuväline on vahingoittunut tai hävinnyt asiakkaan käyttöohjeiden vastaisen käsittelyn ja ilmeisen huolimattomuuden vuoksi (...)”. Laissa pitäisi ottaa huomioon, onko kyse perustason apuvälineestä vai erikoissairaanhoidon apuvälineestä. Oikeudellisesti tilanne on aivan eri, jos leikkauksesta toipunut muuten perusterve henkilö jättää palauttamatta hinnaltaan varsin halvat kynnärsauvat kuin, että henkilöltä perittäisiin välttämättömänä liikkumisen kannalta pidettävän vahingoittuneen sähköpyörätuolin hinta, joka on tuhansia euroja.

Näkemyksemme mukaan pykälän soveltamisalaa tulee myös laajentaa siten, että tämä kohtuullisuusarviointi vahingoittuneen apuvälineen kustannusten perimiseksi koskee kaikkia vammaisia henkilöitä, niin alaikäisiä kuin täysi-ikäisiä henkilöitä. Syyt apuvälineen katoamiseen tai rikkoutumiseen pitää selvittää tarkasti, mm. onko kyse apuvälineen käyttäjän tai toisen henkilön tahallisesta teosta. Lain perusteluihin tulee kirjata, että apuvälineen kadotessa tai rikkoutuessa tulee ottaa huomioon, onko henkilön vammaisuus (esimerkiksi kehitysvamma tai autismitiloin häiriö) jollakin tapaa vaikuttanut apuvälineen katoamiseen tai rikkoutumiseen.

Katsomme, että lain perusteluteksti ei kuvaa riittäväällä tavalla apuvälinepalveluita. Säännös ei ota huomioon yksilöllisesti valmistettuja henkilökohtaiseen käyttöön luovutettavia apuvälineitä, joita ei tarvitse palauttaa niiden henkilökohtaisen ominaisuuksien vuoksi. Säännöksen perustelut eivät myöskään eritele riittävän tarkasti, mikä on apuvälineen normaalia käytössä kulumista ja mikä on asiakkaan vastuulla oleva apuvälineen vahingoittuminen. Varsin usein uuden apuvälineen tarve johtuu siitä, että käytössä kulunut apuväline on korjauskelvoton, jolloin lakitekstin perusteluiden mukaan ei asiakkaalta voida vaatia, että asiakas palauttaa apuvälineen puhtaana ja ehjänä. Apuvälineiden maksuttomuus kuitenkin kattaa uuden hankittavan apuvälineen ja niiden korjauksen sekä huollon.

56. 53 §. Henkilö jolla ei ole Suomessa kotikuntaa/53 §. En person utan hemkommun i Finland

Ei vastauksia.

57. 54 §. Tulon, korvauksen ja saamisen periminen maakunnalle/54 §. Uttagande av inkomst, ersättning eller fordring till landskapet

Ei vastauksia.

58. 55 §. Viivästyskorke/55 §. Dröjsmålsränta

Ei vastauksia.

6 luku. Muut maksut/6 kap. Övriga avgifter

59. 56 §. Maksujen ulosotto/56 §. Utsökning av avgifter

Ei vastauksia.

60. 57 §. Maksun palautus ja kuittaus/57 §. Återbetalning och kvittning av avgift

Ei vastauksia.

61. 58 §. Indeksitarkistukset/58 §. Indexjusteringar

Ei vastauksia.

62. 59 §. Muutoksenhaku/59 §. Ändringssökande/60 §. Uppföljningstjänst för tjänsteproduktionen

Ei vastauksia.

63. 60 §. Palvelutuotannon seuranta-apalvelu/60 §. Uppföljningstjänst för tjänsteproduktionen

Ei vastauksia.

64. 61 §. Maakunnan tiedonsaantioikeus//61 §. Landskapets rätt till information

Ei vastauksia.

65. 62 §. Voimaantulo/62 §. Ikraftträdande

Ei vastauksia.

66. 63 §. Kumottava laki/63 §. Lag som upphävs

Ei vastauksia.

67. 64 §. Siirtymäsäännökset/64 §. Övergångsbestämmelser

Ei vastauksia.

7 luku. Erinäiset säännökset/7 kap. Särskilda bestämmelser

8 luku. Voimaantulo/8 kap. Ikraftträdande